Both barrows were 5 m in diameter, 0.25–0.29 m in height and surrounded by stone circles, pits, and ditches. In each barrow, one inhumation burial was found in a pit under the base. The individuals were buried with the head to the W. A male was buried in barrow 13(8) with a spearhead, a knife, and a small buckle. The burial had been looted. A girl had been buried in barrow 17(9) (Fig. 1) with grave goods: a sickle, a bead necklace, a coil ring, a crossbow brooch, a pin, and tube beads. The barrows date to the 5th century.

KUPRIŲ PILKAPYNAS

Vida KLIAUGAITĖ

2006 m. vykdyti archeologiniai tyrinėjimai Kuprių pilkapyne (Ignalinos r.) (A 1517), esančiame Aukštaitijos nacionaliniame parke, 0,15 km į V nuo Prūdo ežero, į R nuo Ūsių ežero, abipus Švenčionėlių–Utenos kelio, Kaltanėnų girininkijos Kamčiatkos miške. Pilkapynas žvalgytas 1958 (LII) ir 1985 m. (MMT). Į R nuo Švenčionėlių–Utenos kelio esančius pilkapius riboja aukštos įtampos elektros perdavimo linija, po kuria periodiškai ariama. Vizualiai iššvalgius elektros linijos armenį pilkapyno teritorijoje ir į P nuo jos, keliose vietose pastebėta pavienių degintinių kaulų. Visas reljefas po elektros perdavimo linija stipriai pakeistas. Jokių sampilų liekanų ar kitų pilkapiams būdingų išorinių bruožų vizualiai išskirti nepavyko. Todėl po elektros perdavimo linija pilkapyno teritorijos P dalyje ir į P nuo jos iškastos 6 bandomosios perkasos – patikrintos trys tikėtinos pilkapių vietos. Vienoje jų aptikta pilkapio liekanų.

Pilkapis 1 aptiktas pilkapyno teritorijos PR kampe iškasus bandomąją 30x2 m dydžio perkasą. Jis buvo suartoje elektros perdavimo linijos juostoje, neaukštoje kalvelėje, už kurios į Š yra užpelkėjusi dauba. Perkasoje nukasus suartą sluoksnį atidengti pilki kontūrai – pilkapio grioviai. Tada perkasa išplėsta iki bendro 226 m^2 ploto.

Pilkapio sampilo visai nelikę – jis nuartas. Po suartu sluoksniu beveik visame plote fiksuotas įžemis – švarus geltonas smėlis. Įžemyje, 20–26 cm gylyje išryškėjo tamsus pilkapio sampilą supusio griovio kontūras. Pakasus 10–20 cm giliau fiksuoti 3 atskiri pailgi 1,3–1,6 m pločio, 5,7, 9 ir 9,8 m ilgio grioviai. Grioviai pjūvyje netaisyklingo puslankio ar artimos „V“ formai, užpildyti įvairaus intensyvumo degėsingu smėliu. Jų gylis – 52–91 cm nuo aukščiausio tiriamo ploto taško. ŠR ir PV griovių pakraščiuose, vidinėse jų pusėse aptikta stambių degėsių. Ypač daug jų, apie 14 cm storio sluoksnis, buvo ŠR griovio vidinėje pusėje, maždaug 80x60 cm dydžio plote. Tarp šių degėsių aptikti ir visi pilkapio radiniai – sudužusio lipdyto puodelio šukės (1:1 pav.) ir akmeninio galąstuvo dalis (1:2 pav.).

Centrinėje pilkapio dalyje, įžemyje fiksuota 11 dėmių, įžemyje išsiskyrusių pilku ar vos pilkšvu užpildu. Dėmės nesudaro jokios aiškios konstrukcijos. Jos netaisyklingo apskritimo formos, nuo 20 iki 45 cm skersmens. Pjūvyje dėmių kontūrai neryškūs, puslankio arba netaisyklingos formos. Jų užpildas – šviesesnis ar tamsesnis pilkas smėlis su smulkiomis organikos liekanomis, gylis – nuo 12 iki 58 cm. Dėl itin neryškių ir netaisyklingų kontūrų dėmes sunku pavadinti stulpavietėmis, tai gali būti augmenijos pėdsakai. Dar viena panaši dėmė fiksuota išorinėje ŠR griovio pu-

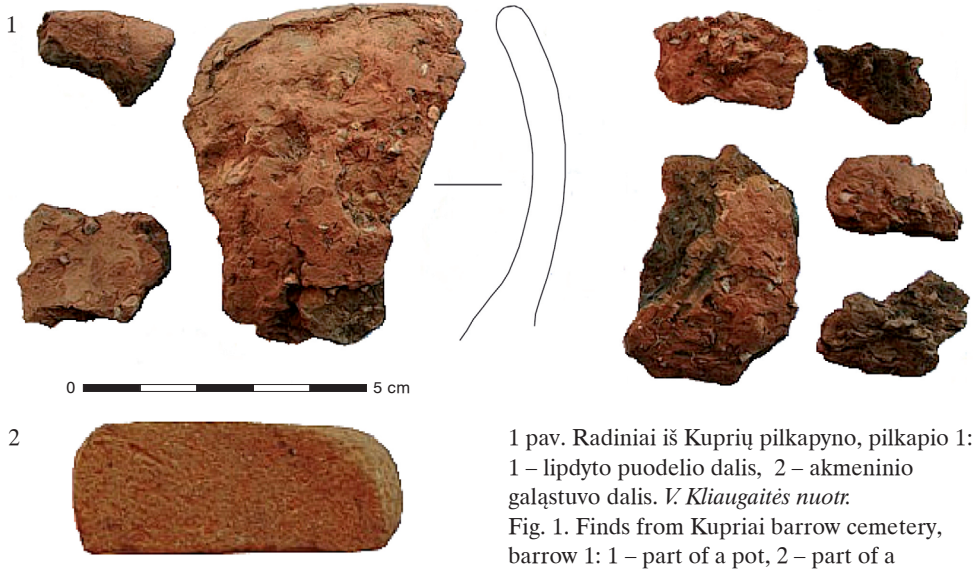

1 pav. Radiniai iš Kuprių pilkapyno, pilkapio 1: 1 – lipdyto puodelio dalis, 2 – akmeninio galąstuvo dalis. *V. Kliaugaitės nuotr.*
Fig. 1. Finds from Kupriai barrow cemetery, barrow 1: 1 – part of a pot, 2 – part of a sharpening stone.

sėje. Ji 24x20 cm skersmens ir 15 cm gylio, pjūvyje puslankio formos, užpildyta tamsiai pilku smėliu su gausiomis organikos liekanomis. Gali būti, jog tai stulpavietė.

Pilkapis buvo be akmenų vainiko. Vienintelis tiriamame plote aptiktas akmuo buvo armenyje, už sampilo ribų ir greičiausiai su pilkapiu nesusijęs.

Iš aptiktų pilkapio liekanų aišku, kad jis buvo 9x6,5 m skersmens, šiek tiek pailgas, apjuostas trimis grioviais. Pilkapio sampilas ir jame buvę kapai visiškai suardyti įrengiant aukštos įtampos elektros perdavimo liniją.

Tyrinėjimų rezultatai neleidžia tiksliau datuoti pilkapio, jis gali priklausyti plačiam laikotarpiui – I tūkst. viduriui – II tūkst. pradžiai. Iš pilkapio sąrangos (atskiri grioviai, nėra akmenų vainiko) bei kai kurių laidosenos bruožų (nėra įkasto griautinio kapo) galima šį pilkapį priskirti I tūkst. antrajai pusei (apie VII–X a.).

Tyrinėjimai parodė, kad suartoje pilkapyno teritorijoje po aukštos įtampos elektros perdavimo linija yra vizualiai visiškai neišskiriamų pilkapių liekanų. Tokių suardytų pilkapių gali būti ir daugiau.

KUPRIAI BARROW CEMETERY

In 2006 archaeological excavations were made at Kupriai barrow cemetery (Ignalina Dist.). The remains of a barrow destroyed during the construction of a high voltage power line were discovered. From these remains it is clear that the barrow was 6.5x9 m in diameter, somewhat oblong, and surrounded by three ditches. On the inner side of the NE ditch, finds were discovered in a layer of charred wood particles: sherds of a small thrown pot and part of a sharpening stone (Fig. 1). From the barrow's structure and some features of the funeral rites it is possible to ascribe this barrow to the 2nd half of the 1st millennium (about the 7th–10th centuries).